

پرسش و پاسخ احکام
شرعی و مسائل روز

بهار ۱۳۹۷

گروه آموزش
و نظارت هیأت
مرکزی گزینش
وزارت بهداشت

سایت های مرجع:

www.Leader.ir

www.khamenei.ir

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مقدمه:

یکی از مهمترین واجبات دین مبین اسلام که از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد، فراگیری احکام دین است که درک و فهم درست نسبت به مسائل آن و عمل بر طبق آن تضمین کننده سعادت انسان است. کسی که اسلام را به عنوان دین خود بر می‌گزیند باید برنامه‌های آن را به طور کامل در همه قلمروهای زندگی خود بپذیرد و رفتار و عملکرد خویش را مطابق با احکام دین تنظیم نماید، انجام چنین تکلیفی می‌طلبد فرد مسلمان نسبت به مقدار مورد نیازش از احکام دین که به آن احتیاج دارد و برایش پیش می‌آید، شناخت پیدا کند تا بتواند آن را در زندگی خود اجراء نماید، بر این اساس قرآن کریم و روایات ائمه هدی (علیهم‌السلام) بر این موضوع تأکید بسیار نموده و همگان را به یاد گرفتن احکام دین تشویق و ترغیب کرده‌اند و از ضررهای فراوان آشنا نبودن با احکام الهی بر حذر داشته‌اند:

در حدیث نقل شده است که امام صادق (علیه‌السلام) فرمودند: «فرا گرفتن یک حدیث درباره حلال و حرام از شخصی راستگو، برای تو بهتر از دنیا و زر و سیم‌های آن است»

نیز روایت شده که امام صادق (علیه‌السلام) فرمودند: «کسی که بدون علم و آگاهی اعمالش را انجام دهد مانند فردی است که به سمت سرابی در بیابان حرکت کند لذا هر چه تندتر برود از مقصدش دورتر می‌شود».

با عنایت به ماده ۴ آیین نامه اجرایی قانون گزینش کشور از آنجاکه در تعیین موازین شرعی و تطبیق کلیه امور گزینش، معیار و ملاک آرائ فقهی حضرت امام خمینی (رض) و ولی فقیه می‌باشد، مجموعه حاضر منتخبی از جدیدترین پاسخگویی مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای (دامت برکاته) به استفتائات فقهی می‌باشد که از سایت Leader.ir برداشت شده است. قابل ذکر اینکه احکام مربوط به پوشش و حجاب نیز از مجموعه پاسخگویی به احکام شرعی مخاطبین در سایت Khamenei.ir انتخاب شده که به تایید دفتر معظم‌له رسیده است.

آموزش احکام

۱- آیا کسی که در آموختن احکام دینی مورد نیاز خود کوتاهی می کند، گناه کار است؟
اگر نیاموختن احکام به ترک واجب یا ارتکاب حرام بینجامد، گناه کار است.

نماز

۲- کارمندی که در طول سال هفته ای یک بار در ارتباط با شغلش به سفر میرود، آیا در این سفرها نمازش تمام است؟

در فرض سؤال نمازش تمام است.

۳- آیا اگر پسر بزرگ که قضای نماز پدر بر عهده اوست، فوت نماید، انجام آنها بر ذمه وارث پسر بزرگ است یا این که به پسر بعدی پدر (برادر پسر بزرگ) منتقل می شود؟

قضای نماز و روزه پدر که بر پسر بزرگ واجب است، با فوت وی پس از فوت پدرش، بر پسر و یا برادر او واجب نمی شود.

۴- آیا این گفته که باید مردان هنگام نماز جلوتر از زنان بایستند، صحیح است؟

بنا بر احتیاط واجب لازم است بین زن و مرد در حال نماز، حداقل یک وجب فاصله باشد و در این صورت اگر زن و مرد محاذی یکدیگر بایستند یا زن جلوتر از مرد بایستد نماز هر دو صحیح است.

۵- آیا مالیدن دستها به صورت بعد از قنوت در حال نماز، موجب بطلان آن می گردد، و در صورتی که نماز را باطل کند، آیا معصیت و گناه محسوب می شود؟

کراهت دارد ولی نماز را باطل نمی کند.

۶- برای مسافری که قصد اقامت ده روز در غیر از وطن را دارد نماز خواندن بین حدّ ترخص و محل اقامت، در رفت و برگشت چگونه است؟

در فرض سؤال باید احتیاطاً نماز را جمع بخواند(هم شکسته و هم تمام) و در غیر اینصورت نماز را تا رسیدن به محل اقامت به تأخیر اندازد.

۷- بعد از وقوع زلزله در منطقه ای، غالباً در مدت کمی ده‌ها پس‌لرزه رخ می‌دهد، حکم نماز آیات در این موارد چیست؟

هر زلزله ای، چه شدید و چه خفیف، اگر زلزله مستقلی محسوب شود، نماز آیات جداگانه ای دارد.

۸- آیا انجام نمازهای مستحبی به نیابت از افراد زنده صحیح می‌باشد؟

بله جایز است، هر چند بهتر است نماز مستحبی را بدون قصد نیابت انجام دهید، و سپس ثواب آن را به شخص زنده مورد نظر، هدیه کنید.

۹- کسی که نمی‌تواند سجده معمولی انجام دهد و بر صندلی سجده می‌کند، تکلیف او نسبت به گذاشتن مواضع سجده چیست؟

پیشانی بنابر احتیاط باید بر چیزی که سجده بر آن صحیح است گذاشته شود، ولی نسبت به سایر مواضع سجده، گذاشتن لازم نیست؛ هر چند احتیاط خوب است.

۱۰- مردان نماز آیات را باید بلند بخوانند یا آهسته؟

مستحب است قرائت آن را بلند بخوانند.

۱۱- نماز نافله مغرب و غفیله کدام مقدم بر دیگری است؟ در صورت کمبود وقت کدامیک اقامه شود بهتر است؟

اولویت با نافله است.

۱۲- اگر در نماز آیه سجده را بشنود حکم چیست؟

اگر در اثنای نماز آیه سجده را بشنود، نمازش صحیح است و باید پس از شنیدن آیه سجده، بجای سجده کردن، اشاره به سجده کند.

۱۳- آیا نماز در لباس معطر به عطرهای امروزی که حاوی الکل است، صحیح است؟

اگر علم به نجاست آن عطرها نداشته باشد، نماز در لباس‌های مذکور اشکال ندارد.

۱۴- آیا در سجده، انگشتان نیز جزئی از کف دست محسوب می‌شود، و لازم است بر زمین قرار گیرند؟

انگشتان جزئی از کف دست است، و در سجده بنابر احتیاط واجب باید کف دست به گونه‌ای بر روی زمین گذاشته شود که عرفاً صدق کند تمامی کف دست روی زمین است.

۱۵- آیا بستن چشم در نماز به منظور تمرکز بیشتر و دوری از اتفاقات اطراف اشکالی دارد؟

بستن چشم‌ها در نماز مانع شرعی ندارد، گرچه در غیر رکوع مکروه می‌باشد.

۱۶- آیا در هنگام مسح پا در وضو باید انگشتان دست خم شده و پوست جلوی ناخنهای پا را نیز مسح کند یا اینکه منظور از سر انگشتان پا همان نوک ناخنهای پا می‌باشد؟

محل مسح پا، روی پا، از سر یکی از انگشتان تا مفصل است و مسح جلوی انگشت لازم نیست.

۱۷- اگر خونریزی از دهان یا بینی از اول وقت نماز تا نزدیک آخر آن ادامه داشته باشد، نماز چه حکمی دارد؟

اگر تطهیر بدن ممکن نباشد و بترسد وقت نماز فوت شود، نماز را در همان حالت بخواند.

۱۸- آیا می‌توان به عمد تسبیحات اربعه را کمتر یا بیشتر از سه بار خواند؟

ذکر تسبیحات اربعه یک مرتبه کافی است؛ ولی بهتر است سه بار بگوید و خواندن آن بیش از سه مرتبه به قصد ذکر، اشکال ندارد.

۱۹- اگر کسی در نمازش عمداً یا سهواً یکی از سوره های سجده دار را بخواند حکم نمازش چیست و چه وظیفه ای دارد؟

در نماز واجب، خواندن سوره های سجده دار جایز نیست و اگر عمداً یا سهواً یکی از آن سوره ها را بخواند تا به آیه ی سجده برسد باید بنا بر احتیاط واجب سجده ی تلاوت را بجا آورد و برخیزد و اگر سوره تمام نشده آن را تمام کند و نماز را به آخر برساند سپس نماز را اعاده کند. و اگر قبل از رسیدن به آیه ی سجده متوجه شد احتیاط واجب آن است که سوره را رها کند و سوره دیگری بخواند و نماز را تمام کند و سپس نماز را اعاده نماید.

۲۰- در مسح سر و پا، آیا مسح با سر انگشت کافی است یا می بایست با کف دست مسح نمود؟

مسح با رطوبت باقیمانده در کف دست انجام می شود و فرقی بین سر انگشت و سایر کف دست نیست.

۲۱- اگر نماز گزار در بین نماز آیات بفهمد که وقت نماز یومیه تنگ است وظیفه اش چیست؟

باید نماز آیات را قطع کند و نماز یومیه را بخواند اگر غیر از نماز یومیه کاری که منافات با نماز دارد، انجام نداده می تواند نماز آیات را از همان جایی که قطع کرده ادامه دهد و تمام کند و نیازی به شروع از اول نیست و گرنه باید دوباره نماز آیات را از اول بخواند.

۲۲- بنا به نظر مبارک مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) هر کس می تواند حداکثر چند وطن برای خود اتخاذ کند؟

غیر از وطن اصلی (جایی که در آن بدنیا آمده و رشد و نمو نموده) داشتن دو وطن اتخاذی اشکال ندارد ولی اگر خواست سه وطن اتخاذ کند که در هر یک در طول سال چهار ماه زندگی کند منوط به صدق عرفی وطن است و گرنه وطن سوم اشکال دارد.

۲۳- مسافری که به غیر وطن به جایی می رود که می خواهد ده روز در آنجا بماند، وقتی به حدّ ترخص برسد، نمازش چگونه است؟

رسیدن به حدّ ترخص شهری که قصد ماندن ده روز را دارد، بنا بر احتیاط واجب، موجب اتمام نیست، و احتیاط واجب در جمع بین قصر و اتمام و یا تأخیر در نماز تا ورود به شهر است. رسیدن به حدّ ترخص شهری که قصد ماندن ده روز را دارد، بنا بر احتیاط واجب، موجب اتمام نیست و احتیاط واجب در جمع بین قصر و اتمام و یا تأخیر در نماز تا ورود به شهر است.

نماز جمعه و جماعت

۲۴- کیفیت اتصال و عدم اتصال صفوف زنان و مردان در نماز در صورت نبودن پرده و حائل چگونه است؟

زنان می توانند پشت سر مردان بدون فاصله بایستند.

۲۵- آیا در حال حاضر و بسط ید ولی فقیه، اقامه نماز عید فطر و قربان فقط توسط ولی فقیه و نمایندگان وی که مجاز به اقامه هستند باید انجام شود یا این که ائمه جماعات هم در مساجد و جاهای دیگر می توانند اقامه نمایند؟

اقامه نماز عید برای غیر منصوبان از طرف ولی فقیه به قصد رجا، نه به قصد ورود، اشکال ندارد اگرچه بهتر است که غیر از منصوب از طرف ولی فقیه کسی متصدی اقامه‌ی آن نشود.

۲۶- اگر نماز عصر را شخصی غیر از امام جمعه بخواند، آیا اقتدا به او در نماز عصر جایز است؟

اقتدا در نماز عصر روز جمعه به غیر امام جمعه اشکال ندارد، ولی هرگاه بخواند با مراعات احتیاط در خواندن نماز ظهر پس از خواندن نماز جمعه نماز عصر را به جماعت بخواند، احتیاط کامل این است که به کسی اقتدا نماید که نماز ظهر را احتیاطاً بعد از نماز جمعه خوانده است.

۲۷- اگر امام جماعت موقع خواندن حمد و سوره، آیه ای را نخواند و یا در تلفظ کلمه‌ای اشتباه کند، وظیفه مأموم چیست

اگر در حین نماز، مأموم متوجه اشتباه امام شود، به نحوی به امام تذکر داده شود که امام اشتباه خود را تصحیح کند؛ و اگر امکان آن نبود، و یا امام اشتباه خود را تصحیح نکرد، باید نیت فرادا نموده و بقیه نماز را به صورت صحیح و فرادا بخواند.

۲۸- اگر کسی در نماز جماعت همراه با امام جماعت تکبیرة الاحرام بگوید، آیا نمازش به جماعت درست می‌باشد؟

نماز جماعتش صحیح است.

۲۹- در رکوع به امام اقتدا کردیم، ولی شک داریم که به رکوع امام رسیدیم یا نه؛ وظیفه چیست؟

اگر خیال می‌کردید به رکوع امام می‌رسید ولی شک کنید که به رکوع امام رسیده اید یا نه، بعید نیست که نمازتان به طور فرادا صحیح باشد؛ و احتیاط (مستحب) آن است که آن را تمام کرده و اعاده نمایید.

۳۰- آیا رضایت کسی که در نماز به او اقتدا می‌شود، شرط است؟ آیا اقتدا به مأموم صحیح است؟

رضایت امام جماعت شرط صحت اقتدا نیست، و اقتدا به مأموم تا وقتی که نمازش را به جماعت ادامه می‌دهد، صحیح نیست.

۳۱- اگر مأموم چیزی از خطبه‌های نماز جمعه را درک نکند، بلکه فقط هنگام نماز حاضر شود و به امام جمعه اقتدا نماید. آیا نماز او صحیح و مجزی است؟

نماز او صحیح و مجزی است، حتی اگر رکوع رکعت آخر نماز جمعه درک کند.

۳۲- معنای وجوب تخییری در مسأله نماز جمعه چیست؟

معنای آن این است که مکلف در ادای فریضه واجب ظهر روز جمعه بین خواندن نماز جمعه یا نماز ظهر مخیر است.

۳۳- شخصی خیال کرده امام جمعه، نماز جمعه می خواند و به نیت نماز جمعه اقتدا نمود و بعد معلوم شد امام مشغول نماز عصر است وظیفه اش چیست؟

نماز او باطل است، می تواند بعد از شکستن نماز، به نیت نماز ظهر به امام جماعت اقتدا نماید.

۳۴- در صف جماعت اگر اطراف مأموم بچه ممیز و غیر ممیز نماز گزار باشد، حکم نماز مکلف چیست؟

در فرض سؤال اگر بچه ممیز فاصله شود و ندانند نماز او باطل است، نماز جماعت اشکال ندارد، همچنین اگر یک یا چند بچه غیر ممیز یا بچه ممیزی که می دانند نمازش باطل است فاصله شود در صورتی که فاصله بین دو مأموم بیش از یک قدم نباشد، یا از جلو یا طرف دیگر اتصال برقرار باشد نماز جماعت اشکال ندارد.

وضو و غسل

۳۵- وضو گرفتن در شرایطی که شخص دیگری آب را بریزد و ما وضو بگیریم چه حکمی دارد؟

اگر دیگری صرفاً آب را بریزد و شخص خودش شستن را انجام می دهد اشکال ندارد.

۳۶- ایجاد فاصله زمانی در شستن اعضا هنگام وضو یا غسل، چه حکمی دارد؟

فاصله زمانی (عدم موالات) در غسل اشکال ندارد. ولی در وضو اگر فاصله به مقداری باشد که اعضای قبلی خشک شوند، وضو باطل است.

۳۷- آیا مسّ آرم جمهوری اسلامی ایران بدون وضو، حرام است؟

اگر در نظر عرف، اسم جلاله محسوب و خوانده شود، مسّ آن بدون طهارت حرام است و در غیر این صورت اشکال ندارد، اگرچه احوط ترک مسّ آن بدون طهارت است.

۳۸- اگر هنگام مسح کشیدن راه برویم، وضو باطل می شود؟

راه رفتن در حال مسح اشکال ندارد.

۳۹- وضو گرفتن در دستشویی هایی که فاضلاب آن به چاه توالت ریخته می شود، چه حکمی دارد؟

وضو گرفتن اشکال ندارد؛ ولی مکروه است.

۴۰- اگر شخص وضو گیرنده، هنگام شستن دستها و صورت به قصد وضو اقدام به باز و بسته کردن شیر آب نماید، این کار او چه حکمی دارد؟

اشکال ندارد و به صحت وضو لطمه‌ای نمی‌زند. ولی اگر بعد از فراغت از شستن دست چپ و قبل از مسح با آن، دستش را روی شیری که خیس است بگذارد و آب وضوی دست با آب خارج از وضو مخلوط شود، صحت مسح با رطوبتی که مختلط از آب وضو و آب خارج است، محل اشکال می‌باشد.

۴۱- آیا وضو به خودی خود مستحب است؟ و آیا می‌توان قبل از داخل شدن به وقت نماز به قصد قربت وضو گرفت و با همان وضو نماز خواند؟

وضو به قصد طهارت از نظر شرعی مستحب و مطلوب است و خواندن نماز با وضوی مستحب جایز است .

۴۲- آیا بودن چند قطره آب بر روی پا هنگام مسح، برای وضو ضرر دارد؟

واجب است که محل مسح از آن قطرات خشک شود تا هنگام مسح، رطوبت دست بر پا تأثیر بگذارد نه بر عکس.

روزه

۴۳- میهمانی که فقط شب عید فطر به خانه انسان بیاید، تکلیف فطره اش چه می‌شود؟

فطره او بر عهده صاحب خانه نیست.

۴۴- اگر شخص روزه دار در اثر فراموشی چیزی بخورد، آیا تذکر دادن به او واجب است؟

خیر، تذکر دادن به او واجب نیست.

۴۵- جویدن آدامس و مکیدن کندر برای روزه دار چه حکمی دارد؟

اگر چیزی وارد حلق نمی‌شود مانعی ندارد، ولی مکیدن کندر روزه را باطل می‌کند.

۴۶- اگر در ماه رمضان برای سحری بیدار شویم و سحری بخوریم و بعد بفهمیم اذان گفته‌اند روزه قبول است یا باید روزه آن روز قضا شود؟

اگر تحقیق نموده و با علم به اینکه هنوز صبح نشده خورده است و بعد فهمیده که صبح شده، روزه صحیح است و قضا ندارد.

۴۷- اگر شخصی جهت شغلی که دارد و نمی‌تواند آن را رها کند چنانچه بر اثر تشنگی یا گرسنگی روزه برایش حرجی باشد، و همچنین افراد کم سن و سال که روزه گرفتن برای آن‌ها مشقت شدید دارد آیا از اول روز می‌توانند افطار کنند یا این که حکم دیگری دارند؟

در فرض سؤال، هر وقت دچار حرج و مشقت شدند، می‌توانند افطار نموده و بعداً باید روزه آن روز را قضا نمایند.

۴۸- در یکی از روزهای ماه رمضان روزه گرفتم ولی دندان‌هایم را مسواک ن‌زدم، و بدون این که باقی‌مانده غذاهای لابلائی دندان‌ها را عمداً ببلعم، خودبخود بلعیده شده است. آیا قضای روزه آن روز بر من واجب است؟

اگر علم به وجود باقی‌مانده غذا در بین دندان‌هایتان و یا علم به رسیدن آن به حلق نداشته‌اید و فرو رفتن آن هم عمدی و با التفات نبوده، قضای روزه بر شما واجب نیست.

۴۹- دختری که به سن تکلیف رسیده، ولی به علت ضعف جسمانی توانایی روزه گرفتن ندارد، و بعد از ماه مبارک رمضان هم نمی‌تواند قضای آن را به جا آورد تا این که ماه رمضان سال بعد فرا می‌رسد، چه حکمی دارد؟

ناتوانی از گرفتن روزه و قضای آن به مجرد ضعف و عدم قدرت موجب سقوط قضای روزه نمی شود، بلکه قضای روزه های ماه رمضان که از او فوت شده، بر وی واجب است.

۵۰- من دارای فرزندی هستم که شیرخوار است. ان شاء الله تعالی بزودی ماه مبارک رمضان فرا خواهد رسید. در حال حاضر می توانم روزه بگیرم ولی در صورت روزه گرفتن، شیرم خشک خواهد شد. با توجه به این که دارای بنیه ضعیفی هستم و کودکم هر ده دقیقه شیر می خواهد، چه وظیفه ای دارم؟

اگر به دلیل کم یا خشک شدن شیرتان بر اثر روزه، خوف ضرر بر طفل خود داشته باشید، روزه تان را افطار کنید، ولی برای هر روزی باید یک مدّ طعام به فقیر بدهید و قضای روزه را هم بعداً به جا آورید.

۵۱- نوعی داروی طبی برای اشخاص مبتلا به تنگی نفس شدید وجود دارد که عبارت است از یک قوطی که در آن مایع فشرده شده وجود دارد و با فشار دادن آن داروی مایع به صورت پودر گاز از طریق دهان وارد ریه شخص بیمار شده و موجب تسکین حال وی می گردد. گاهی بیمار مجبور می شود در یک روز چندین بار از آن استفاده کند، آیا با وجود استفاده از این دارو، روزه گرفتن جایز است؟ با توجه به این که بدون استفاده از آن روزه گرفتن غیرممکن و یا بسیار سخت خواهد بود

. وسیله مذکور اگر صرفاً برای بازکردن راه تنفسی استفاده می شود مبطل روزه نیست .

۵۲- آیا تبعیت از اهل سنت در وقت افطار روزه در مراسم عمومی و مجالس رسمی و غیر آن، جایز است؟ اگر مکلف تشخیص دهد که این متابعت از موارد تقیه نیست و دلیلی برای التزام به آن وجود ندارد، وظیفه اش چیست؟

تبعیت از دیگران در افطار روزه بدون احراز دخول وقت افطار، جایز نیست، و اگر از موارد تقیه باشد افطار جایز است، ولی روزه آن روز قضا دارد، و جایز نیست به طور اختیاری افطار نماید

مگر بعد از آن که داخل شدن شب و پایان یافتن روز را با یقین حسی و یا با حجت شرعی احراز نماید.

۵۳- اگر روزه دار باشم و مادرم مرا وادار به خوردن غذا یا نوشیدن کند، آیا روزه ام باطل می‌شود؟
خوردن و آشامیدن روزه را باطل می‌کند، هر چند بر اثر درخواست و اصرار شخص دیگری باشد.

۵۴- زنی به علت بیماری از روزه گرفتن معذور است و قادر بر قضا کردن آن ها تا ماه رمضان سال آینده هم نیست، در این صورت آیا کفاره بر او واجب است یا بر شوهرش؟

اگر افطار روزه ماه رمضان از جهت بیماری و تأخیر قضای آن هم از جهت ادامه بیماری بوده است، برای هر روز یک مدّ طعام به عنوان فدیّه بر خود زن واجب است و چیزی بر عهده شوهرش نیست.

۵۵- اگر زن به جهت نیاز شوهر، در تأمین مخارج زندگی کمک کند؛ چه کسی باید زکات فطره آنها را بدهد؟

اگر زن نان خور شوهر محسوب شود، باید شوهر در صورت توانایی زکات فطره خود و همسرش را بدهد و اگر زن نان خور شوهر و کس دیگری نباشد، باید خودش زکات فطره اش را بدهد.

۵۶- آیا رعایت ترتیب بین قضا و کفاره، در کفاره روزه واجب است یا خیر؟

واجب نیست.

۵۷- هجده روز روزه به علت مسافرت در ماه رمضان برای انجام مأموریت دینی بر عهده ام می‌باشد، وظیفه من چیست؟ آیا قضای آن ها بر من واجب است؟

قضای روزه های ماه رمضان که بر اثر مسافرت از شما فوت شده، واجب است.

۵۸- شخصی به مدت ده سال بر اثر جهل نماز نخوانده و روزه نگرفته است، فعلاً توبه نموده و به سوی خدا بازگشته و تصمیم بر جبران آن ها گرفته است، ولی توانایی قضای همه روزه های فوت

شده را ندارد و مالی هم ندارد که با آن کفّاره هایش را بپردازد، آیا صحیح است که فقط به استغفار اکتفا کند؟

قضای روزه های فوت شده در هیچ صورتی ساقط نمی شود، ولی نسبت به کفّاره افطار عمدی روزه ماه رمضان، چنانچه قدرت بر روزه دو ماه و یا اطعام شصت مسکین برای هر روز نداشته باشد، باید به هر تعداد فقیر که قادر است غذا بدهد و احتیاط آن است که استغفار نیز بکند و اگر به هیچ وجه قادر به دادن غذا به فقرا نیست فقط کافی است که استغفار کند یعنی با دل و زبان خود بگوید: «استغفرالله (از خداوند بخشایش می طلبم)»

۵۹- پدری که زکات فطره نمی دهد، تکلیف زن و فرزند او چه می شود؟

بر آنان تکلیفی نیست و لازم نیست فطره بدهند.

۶۰- من به علت عدم قدرت مالی و بدنی نتوانستم برای انجام کفّاره هایی که بر من واجب شده بود روزه بگیرم و یا به مساکین اطعام نمایم و در نتیجه، استغفار نمودم لکن به لطف الهی اکنون توان روزه گرفتن یا اطعام نمودن دارم، وظیفه ام چیست؟

در فرض مرقوم، انجام کفّاره لازم نیست گرچه احتیاط مستحب آن است که انجام داده شود.

۶۱- تقریباً یک ماه روزه گرفته ام به این نیت که اگر روزه ای بر عهده ام باشد قضای آن محسوب شود و اگر روزه ای بر عهده ام نیست به قصد قربت مطلق باشد، آیا این یک ماه روزه به حساب روزه های قضایی که بر ذمه دارم، محسوب می شود؟

اگر به نیت آن چه که در زمان روزه گرفتن شرعاً مأمور به آن بوده اید، اعم از روزه قضا یا مستحبی، روزه گرفته اید و روزه قضا هم بر عهده شما باشد، به عنوان روزه قضا محسوب می شود.

۶۲- کسی که نمی داند چه مقدار روزه قضا دارد و با فرض داشتن روزه قضا روزه مستحبی

بگیرد، اگر معتقد باشد که روزه قضا ندارد، آیا به عنوان روزه قضا محسوب می شود؟

روزه هایی را که به نیت استحباب گرفته به جای روزه قضایی که بر عهده اش هست، محسوب نمی شود.

۶۳- اگر شخصی که در ماه رمضان روزه دار است، در یکی از روزها برای خوردن سحری بیدار نشود و لذا نتواند روزه را تا غروب ادامه دهد و در وسط روز حادثه ای برای او اتفاق بیفتد و روزه را افطار کند، آیا یک کفاره بر او واجب است یا کفاره جمع؟

اگر روزه را تا حدی ادامه دهد که روزه بر اثر تشنگی و گرسنگی برای او حرجی شود و در نتیجه آن را افطار نماید، فقط قضا بر او واجب است و کفاره ای ندارد.

۶۴- کسی که هنگام بلوغ فقط یازده روز از ماه رمضان را روزه گرفته و یک روز را هم در موقع ظهر افطار کرده و در مجموع هجده روز روزه نگرفته است، و در مورد آن هجده روز نمی دانسته که با ترک عمدی روزه کفاره بر او واجب است، چه حکمی دارد؟

اگر روزه ماه رمضان را از روی عمد و بدون عذر شرعی افطار کرده، باید علاوه بر قضا، کفاره هم بدهد اعم از این که هنگام خوردن روزه عالم به وجوب کفاره و یا جاهل به آن باشد.

۶۵- اگر کسی برای گرفتن روزه قضای ماه رمضان اجیر شود و بعد از زوال افطار کند، آیا کفاره بر او واجب است یا خیر؟

کفاره بر او واجب نیست. .

۶۶- نظر شریف جناب عالی درباره شخصی که بر اثر جهل به مسأله، عمداً روزه اش را افطار کرده، چیست؟ آیا فقط قضا بر او واجب است یا این که کفاره هم باید بدهد؟

اگر به سبب بی اطلاعی از حکم شرعی، کاری را انجام دهد که روزه را باطل می کند - مثل این که نمی دانست خوردن دارو نیز مانند سایر خوردنی ها روزه را باطل می کند و در روز ماه رمضان دارو خورد - روزه اش باطلاست و باید آن را قضا کند ولی کفاره بر او واجب نیست.

۶۷- کسی که در اوائل سن تکلیف بر اثر ضعف و عدم توانایی، نتوانسته روزه بگیرد، آیا فقط قضا بر او واجب است یا قضا و کفاره با هم بر او واجب است؟

اگر روزه را تا حدی ادامه دهد که روزه بر اثر تشنگی و گرسنگی برای او حرجی شود و در نتیجه آن را افطار نماید، فقط قضا بر او واجب است و کفاره ای ندارد.

۶۸- کسی که تعداد روزهایی که روزه نگرفته و مقدار نمازهایی را که نخوانده نمی داند، وظیفه اش چیست؟ کسی هم که نمی داند روزه اش را بر اثر عذر شرعی افطار کرده و یا عمداً آن را خورده است، چه حکمی دارد؟

جایز است که به قضای آن مقدار از نماز و روزه هایش که یقین به فوت آن ها دارد، اکتفا نماید، و در صورت شک در افطار عمدی کفاره واجب نیست.

۶۹- اگر پزشک به بیماری بگوید که روزه برای شما ضرر داد و او هم روزه نگیرد، ولی بعد از چند سال بفهمد که روزه برای وی ضرر نداشته و پزشک در تشخیص خود اشتباه کرده است، آیا قضا و کفاره بر او واجب است؟

اگر از گفته پزشک متخصص و امین و یا از منشأ عقلایی دیگر، خوف از ضرر پیدا کند و روزه نگیرد، فقط قضا بر او واجب است.

۷۰- از بعضی از علما و غیر آنان شنیده ایم که اگر انسان هنگام روزه مستحبی به خوردن غذا دعوت شود، می تواند آن را قبول کرده و مقداری از غذا میل کند و با این کار روزه اش باطل نمی شود، بلکه ثواب هم دارد امیدواریم نظر شریف خود را در این باره بیان فرمایید.

قبول دعوت مؤمن در حال روزه مستحبی، شرعاً امری پسندیده است و خوردن غذا به دعوت برادر مؤمن هرچند روزه را باطل می کند، ولی او را از اجر و ثواب روزه محروم نمی سازد.

۷۱- کسی که قضای روزه ماه رمضان بدهکار است، آیا می‌تواند روزه نذر کند؟

خیر، نمی‌تواند روزه نذر کند.

۷۲- اگر شخصی نذر کند که در روز معین روزه بگیرد و در آن روز مبتلا به مرضی شود که روزه

برای آن ضرر داشته باشد آیا نذر او ساقط است و اگر نذر او ساقط نیست تکلیفش چیست؟

اگر مریض است و برای معالجه باید افطار کند یا روزه برای او ضرر دارد، نباید روزه بگیرد و نذر او ساقط است.

۷۳- آیا شخصی که احتمال می‌دهد روزه قضا دارد می‌تواند روزه مستحبی بگیرد و اگر برای

روزه مستحبی مانند اعتکاف نذر کند چگونه؟

کسی که روزه قضا دارد نمی‌تواند روزه مستحبی بگیرد.

۷۴- آیا می‌شود روزه قضا و روزه مستحبی را با هم در یک روز نیت کرد؟

باید فقط روزه ی قضا را نیت کند، البته ثواب مستحبی را هم می‌برد.

۷۵- آیا کسی که کفاره روزه دارد، می‌تواند روزه مستحبی بگیرد؟

خیر، با داشتن کفاره روزه، گرفتن روزه مستحبی جایز نیست.

۷۶- آیا دادن پول یک مدّ طعام به فقیر تا با آن غذایی برای خودش بخرد، کافی است؟

اگر اطمینان داشته باشد که فقیر به وکالت از او طعام خریده و سپس آن را به عنوان کفاره قبول می‌کند، اشکال ندارد.

خمس

۷۷ تعداد ده نفر از مؤمنین توافق کرده‌اند که هر یک از آنان هر ماه مثلاً بیست‌هزار تومان در

صندوقی بریزند و در هر ماه یک نفر به قید قرعه آن مبلغ را برداشته و به مصرف هزینه‌های

شخصی خود برساند که بعد از دوازده ماه نوبت به آخرین نفر خواهد رسید، بدین معنی که او

آنچه را در این مدّت پرداخته که مقدار آن دویست‌هزار تومان می‌شود، برمی‌دارد، آیا خمس بر

او واجب است یا اینکه جزو مؤونهی وی محسوب می‌شود؟ اگر این فرد سال خمسی معینی داشته باشد و مقداری از پولی که دریافت شده، پس از پایان سال نزد او بماند، آیا جایز است برای این قسمت از آن مبلغ، سال خمسی معینی قرار دهد تا از لزوم پرداخت خمس آن رهایی یابد؟

ج. آنچه را که افراد به صندوق می‌پردازند، اگر از درآمد سالانه‌شان در بین سال باشد، هر آنچه را که هر یک از افراد در نوبت خود از صندوق دریافت می‌نمایند تا در مخارج سال صرف کنند اگر مقداری از آن قرض از صندوق و مقداری معادل مبالغی باشد که از درآمد همان سال به صندوق پرداخته است، خمس ندارد، ولی اگر از درآمد سال قبل باشد، باید خمس آنچه را که از درآمد سال قبل است، بپردازد و اگر از درآمد هر دو سال باشد، درآمد هر سالی حکم خاص خود را دارد و چنانچه مبلغ دریافتی او از سهم خود که از درآمد سال به صندوق واریز نموده، بیش از مخارج آن سال باشد، نمی‌تواند برای فرار از خمس مقدار زائد، سال خمسی مستقّلی برای آن قرار دهد، بلکه واجب است که برای همه‌ی درآمدهای سالانه‌ی خود یک سال خمسی قرار دهد و خمس درآمد بیش از مصرف آن سال را بپردازد.

برای فهم بهتر و ساده‌تر مسئله فوق توجه به نکات زیر ضروری است: - مطابق فتوای فوق موضوع چند حالت دارد. اول اینکه سال خمسی فردی مثلاً اول فروردین است و از انتهای فروردین شروع به پرداخت اقساط می‌کند و تا قبل از یک فروردین سال بعد وام را دریافت و خرج می‌نماید. این شخص خمسی بر گردنش نیست. - حال اگر همان فرد (با سال خمسی اول فروردین) از مهرماه شروع به پرداخت اقساط نماید و مثلاً اردیبهشت سال بعد قرعه وام به نامش در بیاید. این شخص باید خمس آن مقدار اقساط که از منافع سال خمسی قبلی پرداخت کرده و الان وامش را گرفته بپردازد. یعنی چه؟ یعنی در مثال بالا فرد از مهر تا اسفند ۶ قسط پنجاه هزار تومانی (جمعا سیصد هزار تومان) داده و باید خمسش را (۶۰ هزار تومان) بدهد ولی چون هنگام سررسید سال خمسی نمی‌تواند پول را دریافت کند و نوبت وامش نشده لذا هر وقت وام را گرفت مبلغ خمس بر عهده اوست. یادمان باشد یک فرد نمی‌تواند چند سال خمسی داشته باشد مثلاً برای این وام از مهرماه سال خمسی بگذارد و برای سایر امور از فروردین. علت تفاوت در حکم خمس اقساط وام خانگی و وام بانکی در این است که در وام خانگی ابتدا پرداخت اقساط آغاز می‌شود و بعد وام دریافت می‌شود ولی در وام‌های بانکی موضوع به عکس است. توجه به این نکته ساده در محاسبه سال‌های خمسی بسیار ضروری است.

۷۸- شخصی چندین سال است که خمس در آمد سالانه خود را نمی پرداخته، و فعلاً نمی داند چه مقدار بدهی از این بابت دارد، او در حال حاضر چگونه می تواند خود را از خمس بری الذمه نماید؟

واجب است تمام اموالی را که خمس به آنها تعلق گرفته، حساب کند و خمس آنها را بپردازد، و در موارد مشکوک باید با ولی امر خمس یا وکیل او مصالحه نماید.

۷۹- اگر خانه یا ماشین یا غیر آنها از احتیاجات زندگی با پولی که خمس آن پرداخت شده، جهت استفاده شخصی نه به قصد استفاده از آنها برای فروش یا تجارت خریداری شده و سپس به علتی فروخته شود، آیا به اضافه قیمت آنها که بر اثر افزایش قیمت بازار بوده، خمس تعلق می گیرد؟

سود حاصل از افزایش قیمت در فرض سؤال، خمس ندارد.

۸۰- آیا ملاک عدم وجوب خمس در مؤونه استفاده از آن در طول سال است یا این که نیاز به آن در طی سال کافی است، هر چند موردی برای استفاده از آن پیش نیاید؟ ملاک در امثال لباس و فرش و مانند آن از چیزهایی که هنگام استفاده، عین آنها باقی می ماند، نیاز به آنها است. ولی معیار در احتیاجات مصرفی روزانه زندگی مانند برنج و روغن و غیره، مصرف است که هر چه از مصرف سالانه آنها زیاد بیاید، خمس دارد.

۸۱- آیا بر کارمندانی که گاهی مقداری مال از مخارج سالانه آنها زیاد می آید، با توجه به این که بدهی های نقدی و قسطی دارند، خمس واجب است؟

اگر بدهی بر اثر قرض کردن در طول سال برای مخارج همان سال یا خرید بعضی از مایحتاج سال به صورت نسبه باشد، در صورتی که بخواهد دین خود را از منافع همان سال ادا نماید، مقدار دین از باقی مانده درآمد آن سال استثنا می شود، و در غیر این صورت، تمام درآمد باقی مانده خمس دارد.

۸۲- پارچه هایی که از درآمد سال برای دوختن لباس خریده می شود ولی تا سر سال خمسی دوخته نمی شود، آیا مشمول خمسی می شود یا خیر؟

اگر به آن ها احتیاج دارید، به طوری که برای استفاده ی از آن ها باید از قبل پیش بینی و خریداری می کردید، خمس ندارد.

۸۳- چند سال پیش از بانک وام گرفته و آن را به مدت یک سال به حساب بانکی ام واریز کردم، و بدون آن که موفق به استفاده از آن وام شوم، هر ماه قسط آن را می پردازم، آیا به این وام، خمسی تعلق می گیرد؟

خمس آن مقدار از وام مزبور که اقساط آن را تا سر سال خمسی از منفعت کسب خود پرداخت کرده اید، واجب است.

۸۴- اگر شخصی مدتی بر سجاده یا با لباسی که خمسی به آن تعلق گرفته است، نماز بخواند، نمازهای او چه حکمی دارد؟

نمازهایی که تا به حال در آن خوانده، صحیح است.

۸۵- من کار کردم، ولی هنوز دستمزدم را نگرفتم. الان سال خمسی من رسیده، اگر بعد از سال خمسی ام پولم را دریافت کنم، آیا باید خمسی را بپردازم یا نه؟

اگر قبل از سال خمسی، بدون مشقت امکان دریافت آن بوده، خمس دارد، و در غیر این صورت جزو درآمد سال جدید می باشد؛ و چنانچه تا سر سال خمسی صرف در مؤونه شود، مشمول خمس نمی شود.

۸۶- اگر کسی قبل از سال خمسی اش، مقداری از درآمد خود را به کسی قرض دهد و بعد از گذشت چند ماه از سر سال خمسی خود آن را دریافت کند، این مبلغ چه حکمی دارد؟

پرداخت خمس قرض پس از گرفتن آن از بدهکار، واجب است.

حج

۸۷- به واسطه گرفتن ارث مستطیع شده ام، در شرایط فعلی واجب است که ثبت نام دولتی انجام دهم یا فیش آزاد برای رفتن به حج خریداری کنم؟

در صورتی که منع قانونی نداشته باشد و توانایی داشته باشید، باید فیش آزاد تهیه کنید.

۸۸- آیا کسی میتواند جهت رفتن به حج قرض بگیرد و در صورت انجام فریضه حج با پول قرضی، آیا در زمان استطاعت تکلیف به قوت خود باقی است یا اینکه همین حج کفایت میکند؟

اگر قبلاً حج بر مکلف واجب نشده است، و الآن هزینه رفتن به حج را در اختیار ندارد، اما می تواند قرض بگیرد و سپس به سادگی قرض خود را ادا کند، واجب نیست که خود را با قرض گرفتن مستطیع کند، اما اگر بگیرد، حج بر او واجب می شود و حجة الاسلام محسوب میشود.

۸۹- اگر دانشجویی در موسم حج، امتحان دانشگاهی دارد، آیا می تواند حج واجب را به سال آینده موکول کند، خصوصاً اگر امتحان درسی برای او جنبه حیاتی داشته باشد و بسیار مهم است؟

در صورتی که مستطیع شده باشد باید حج را بجا آورد و مجرد آنچه ذکر شده مانع از تحقق استطاعت نیست.

۹۰- فردی در سالهای گذشته مستطیع بوده و ثبت نام کرده ولی امسال که امکان سفر حج برای او فراهم شده امکان مالی لازم را برای تامین تمه مخارج سفر ندارد، تکلیف حج او چیست؟

در فرض مرقوم تا زمانی که شرایط استطاعت فراهم نشود مستطیع نیستید و حج مستقر نمی شود مگر اینکه در سالهای گذشته حج بر او مستقر شده باشد (یعنی علاوه بر استطاعت مالی امکان تشریف هم برای او فراهم بوده باشد و خود او در رفتن مسامحه کرده باشد) که باید به هر نحو در اولین زمان ممکن برای حج اقدام کنید.

۹۱- مبلغی که ودیعه گذار حج چند سال قبل گذاشته خمس دارد؟

اصل سپرده اگر از درآمد کسب بوده و خمس آن داده نشده، خمس دارد اما سود حاصله اگر پیش از سال عزیمت به سفر حج قابل وصول نبوده، جزو درآمد سال وصول محسوب می‌شود که اگر در همان سال هزینه سفر حج شود، خمس ندارد.

۹۲- چون طبقه اول سعی صفا و مروه را به خاطر ازدحام بسته بودند، بنده قهراً مجبور شدم در طبقه دوم سعی کنم، آن موقع کسی نبود که مرا رهنمایی کند لذا اعمال حج را ادامه دادم، از احرام خارج شده و به ایران برگشتم، آیا سعی من صحیح بوده است؟ در صورت صحیح نبودن سعی، وظیفه من چیست؟

سعی در مسیری که بالاتر از صفا و مروه است مجزی نیست، وظیفه ی عاجز از سعی ولو با وسیله ای از قبیل چرخ دستی، آن است که نایب بگیرد. و اگر برای شما بازگشت به مکه و انجام سعی عسر و حرج دارد نایب بگیرید تا سعی شما را انجام دهد.

۹۳- آیا در وضع کنونی با توجه به تصور عدم امنیت در سفر حج، آیا کسی مستطیع میشود یا نه؟

مجرد آنچه ذکر شده مانع از تحقق استطاعت نیست.

۹۴- کسی که حدود ده سال پیش برای حج ثبت نام کرده و امسال نوبت او فرا رسیده، لکن برای خرید جهیزیه دخترش نیازمند آن مبلغ هست و امرش دائر بین یکی از این دو خرج است (برای هر کدام خرج کند، دیگری را نمی تواند تأمین کند) وظیفه اش چیست؟ می تواند جهیزیه دخترش را تأمین کند و حج را به سال های آتی در صورت استطاعت موکول کند؟

اگر مخارج ازدواج فرزندان جزء مخارج عرفی فعلی شما باشد و پول یاد شده برای انجام حج و ازدواج کفایت نکند، قبلاً حج بر شما مستقر نشده باشد، حج واجب نیست.

۹۵- خویشاوندانی که قطع رحم با آنان جایز نیست، چه کسانی اند؟

ارحام کسانی اند که در مراتب ارث واقع می‌شوند؛ مانند: پدر، مادر، برادر، خواهر و فرزندان آنان و نیز عمو، عمه، خاله، دایی و فرزندان آنان.

۹۶- نیمی از فامیل نزدیک من اهل حجاب نیستند و در مهمانی‌ها روسری سر نمیکنند و در جواب می‌گویند دل آدم پاک باشد و از این قبیل حرفها، من نیز با ایشان بزرگ شدم و ۴ سال است سعی در رعایت احکام دینی دارم. رفت و آمدم را با ایشان کم کردم و سالی یکی دو بار برای صله رحم رفت و آمد داریم. حال تکلیفم را نمیدانم آیا باید با ایشان قطع رابطه کنم یا همینطور ادامه بدهم؟

اگر معاشرت با آنان مستلزم ارتکاب گناه نبوده و نیز موجب تأیید ایشان در عدم التزام به امور دینی نباشد، مانعی ندارد. ولی به هر حال لازم است حریم و ضوابط شرعی مراعات گردد. و اگر احتمال بدهید که ترک معاشرت با آنها موقتاً موجب خودداری آنها از ارتکاب معصیت می‌شود به عنوان امر به معروف و نهی از منکر واجب است. و باید توجه داشت که قطع رحم جایز نیست؛ و صله‌ی رحم منحصر در دید و بازدید نیست بلکه از طرق دیگر مانند تلفن، نامه و امثال آن نیز محقق می‌شود.

۹۷- مراد از رحم، که قطع صله با آن‌ها جائز نیست، چه کسانی هستند؟

مقصود از ارحام، خویشاوندان نسبی هستند مشروط به این که آن قدر نسب دور نباشد که عرفاً از ارحام شمرده نشوند. و بطور کلی قطع ارحام حرام است ولی صله‌ی رحم منحصر در دید و بازدید نیست بلکه از طرق دیگر مانند تلفن، نامه و امثال آن نیز محقق می‌شود.

۹۸- آیا انسان می‌تواند از نظر شرعی با خویشاوندانی که وظایف شرعی را انجام نمی‌دهند، قطع رفت و آمد نمایند؟

قطع صله رحم جایز نیست ولی اگر احتمال بدهید که ترک معاشرت و رفت و آمد موجب خودداری او از ارتکاب معصیت و باعث بیداری او می‌شود، می‌توان موقتاً آن را (به عنوان امر به معروف و نهی از منکر) ترک کرد.

تبصره: ترک معاشرت در صورتی است که با مراتب دیگر، نتواند از معصیت جلوگیری کند و اگر بشود با شیوه‌های دیگر نهی از منکر کرد، ترک معاشرت جایز نیست .

۹۹- برخی از بستگان و خویشاوندان ما به طور کلی به نماز و روزه و سایر واجبات توجهی ندارند و اموالشان نیز حرام و یا مشکوک است و هیچ گونه نصیحت و موعظه‌ای در آنها اثر نمی‌کند؛ آیا معاشرت با آنان جایز است؟

معاشرت با آنان اشکال ندارد؛ به ویژه اگر باعث هدایت آنان بشود و تا هنگامی که یقین ندارید غذای مورد استفاده، از مال حرام است، تصرف در آن جایز است.

مسائل روز

۱۰۰- آیا شرکت در انتخابات جمهوری اسلامی ایران شرعا واجب و عدم شرکت حرام است؟

شرکت در انتخابات نظام جمهوری اسلامی برای افراد واجد شرایط، یک وظیفه شرعی، اسلامی و الهی است.

۱۰۱- آیا شرکت کردن در راهپیمائی های بیست و دوم بهمن و روز قدس واجب است و شرکت نکردن حرام شرعی است؟

شرکت نکردن اگر موجب تضعیف نظام اسلامی شود، حرام است.

۱۰۲- آیا شرکت در انتخابات جمهوری اسلامی ایران واجب عینی است یا کفایی؟

واجب عینی است.

۱۰۳- آیا صحبت کردن پشت سر کاندیداها برای انتخاب فرد اصلح، جایز است؟ ملاک چیست؟

در امور مربوط به انتخابات در حد مشاوره، اشکال ندارد.

۱۰۴- با توجه به این که زن جهت شرکت در انتخابات می‌بایست از منزل خارج شود آیا واجب است از شوهر اجازه بگیرد؟ و اگر شوهر به همسرش اجازه شرکت در انتخابات را ندهد یا رضایت نداشته باشد تکلیف زن چیست؟

شرکت در انتخابات منوط به اذن شوهر نیست. در ایام انتخابات جهت شناخت کاندیدای مناسب، می‌بایست نواقص و عیوب و امتیازات آنها را در گذشته و حال تفحص کرد تا فرد لایق را پیدا نمود.

۱۰۵- حکم رأی دادن سفید و بی نام چیست؟ در صورت عدم شناخت و تحقیق، یا تحقیق کافی و عدم وصول به نتیجه و تحیر در انتخاب اصلح چگونه؟

در هر صورت اگر رأی سفید دادن موجب تضعیف نظام اسلامی باشد، حرام است.

احکام پزشکی

۱۰۶- علاقمند هستم اعضای خود را هدیه کرده و از بدن من بعد از مردنم استفاده شود و تمایل خود را هم به اطلاع مسئولین رسانده‌ام. آنان نیز از من خواسته‌اند که آن را در وصیت‌نامه خود نوشته و ورثه را هم از خواست خود آگاه کنم، آیا چنین حقی را دارم؟

استفاده از اعضای میت برای پیوند به بدن شخص دیگر برای نجات جان او یا درمان بیماری وی اشکال ندارد و وصیت به این مطالب هم مانعی ندارد مگر در اعضایی که برداشتن آنها از بدن میت، موجب صدق عنوان مثله باشد و یا عرفاً هتک حرمت میت محسوب شود.

۱۰۷- در صورتی که عمل جراحی زیبایی برای زنان توسط پزشک مرد مستلزم نگاه کردن و لمس باشد آیا انجام آن جایز است؟

عمل جراحی زیبایی، درمان بیماری محسوب نمی‌شود و نگاه کردن و لمس حرام به‌خاطر آن جایز نیست مگر در مواردی که برای درمان سوختگی و مانند آن باشد و پزشک مجبور به لمس و نگاه کردن باشد.

۱۰۸- دانشجویی به مدت چهار سال است که در دانشکده پزشکی درس می‌خواند و علاقه شدیدی به فراگیری علوم دینی دارد، آیا ادامه تحصیل در رشته پزشکی برای او واجب است یا این که می‌تواند آن را رها کرده و به تحصیل علوم دینی پردازد؟

دانشجو در انتخاب رشته تحصیلی خود آزاد است ولی در این جا نکته ای وجود دارد که شایسته است به آن توجه شود و آن این که اگر فراگیری علوم دینی به‌خاطر توانایی خدمت به جامعه اسلامی اهمیت دارد، تحصیل

در رشته پزشکی هم به قصد آمادگی برای ارائه خدمات پزشکی به امت اسلامی و درمان بیماری و نجات جان آنان از اهمیت زیادی برخوردار است .

۱۰۹- آیا جایز است انسان بعضی از اعضای بدنش (مثل کلیه) را به شخصی که به آن نیاز دارد، بفروشد؟

اگر آن عضو از اعضای باشد که برداشتن آن از بدن خطر و یا ضرر قابل ملاحظه ای برای اهداء کننده عضو نداشته باشد، اشکال ندارد.

۱۱۰- زندگی دانشجویی در خارج مستلزم ارتباط و معاشرت با کفار است، در چنین موردی استفاده از مواد غذایی ساخت آن‌ها مشروط بر این‌که مواد حرام مثل گوشت تذکبه نشده در آن‌ها نباشد، ولی احتمال تماس دست مرطوب کافر با آن‌ها داده شود، چه حکمی دارد؟

مجرد احتمال تماس دست مرطوب کافر با مواد غذایی، برای وجوب اجتناب کافی نیست، بلکه تا یقین به تماس حاصل نشود، حکم به طهارت می‌شود. کافر اگر از اهل کتاب باشد، نجس ذاتی نیست و تماس دست مرطوب او باعث نجاست نمی‌شود.

۱۱۱- آیا پزشک یا پرستاری که شاهد بیمار محتضر است، رو به قبله کردن بیمار واجب می‌شود؟ آیا نیاز به اجازه از ولی او دارد؟

بنابر احتیاط واجب است و با علم به رضایت ولی، تحصیل اجازه لازم نیست.

۱۱۲- در صورتی که هنگام ضرورت، معاینه بیمارانی که محرم نیستند، توسط دانشجویان رشته پزشکی جایز باشد، مرجع تشخیص این ضرورت چه کسی است؟

تشخیص ضرورت موقوف به نظر دانشجو با ملاحظه شرایط است.

۱۱۳- گاهی در هنگام آموزش با مسأله معاینه غیرمحارم مواجه می‌شویم و نمی‌دانیم این کار برای آینده ضرورت دارد یا خیر؟ ولی به‌هرحال جزیی از روش درسی دانشگاه‌ها و وظیفه

دانشجویی رشته پزشکی و یا حتی تکلیفی از طرف استاد است با توجه به این مطالب آیا انجام معاینات مزبور برای ما جایز است؟

مجرد این که معاینه پزشکی، از برنامه های آموزشی و یا از تکالیف استاد به دانشجو است، مجوز شرعی برای ارتکاب امر خلاف شرع محسوب نمی شود بلکه ملاک در این زمینه فقط نیاز آموزشی برای نجات جان انسان و یا اقتضای ضرورت می باشد.

۱۱۴- در صورتی که پزشک متخصص همجنس و غیرهمجنس برای خانمها وجود دارد اما پزشک مرد برای معاینه و معالجه از تخصص بالاتری برخوردار است، آیا در این صورت مراجعه به پزشک مرد برای خانمها جایز است؟

در صورتی که پزشک همجنس وجود دارد و می تواند معاینه و معالجه کند هرچند ممکن است پزشک غیرهمجنس تخصص بالاتری داشته باشد، مراجعه به پزشک غیرهمجنس در صورتی که مستلزم لمس و نظر حرام باشد جایز نیست. اما اگر تخصص پزشک همجنس خیلی پایین است و مطمئن هستند که نمی تواند معالجه کند، در این صورت در حقیقت پزشک همجنس که بتواند این بیمار را معالجه کند وجود ندارد؛ اما باید توجه داشت بهانه ای اینکه پزشک غیرهمجنس تخصص بالاتری دارد و بهتر عمل می کند، مجوزی برای مراجعه به او نیست.

۱۱۵- اگر برای پرستار غیر مُمائل (غیر همجنس با بیمار) هنگام گرفتن نبض (فشار خون) و چیزهای دیگری که احتیاج به لمس بدن بیمار دارند، دست کردن دستکش امکان داشته باشد، آیا انجام آن اعمال بدون دستکش هایی که پزشک هنگام درمان بیمار از آن ها استفاده می کند، جایز است؟

با امکان لمس از روی لباس یا با دست کردن دستکش هنگام معالجه، ضرورتی به لمس بدن مریض غیر مُمائل (غیر هم جنس) وجود ندارد و بنا بر این جایز نیست.

۱۱۶- تماس دست با الکل طبی چه حکمی دارد؟

محکوم به طهارت است.

حجاب و پوشش و حریم نا محرم

۱۱۷- چرا باید حجاب داشته باشیم؟

حجاب یکی از دستورات الهی است که رعایت آن طبق احکام و قواعدی که دارد، واجب است و با توجه به تصریح قرآن بر آن (در سوره های نور و احزاب و نساء)، از ضروریات دین حساب شده، انکار اینکه حکم الهی است، دروغ بستن به خدا است و موجب ارتداد است. حجاب از جمله احکامی است که در ادیان آسمانی قبل از اسلام نیز بدان دستور داده شده و در انجیل و تورات هم آمده و رعایت آن بر مسیحیان و یهودیان نیز واجب بوده است.

۱۱۸- آیا داماد خانواده (شوهر دختر خانواده) به مادرزن ناتنی (زن دیگر پدر) محرم است؟

نا محرم می باشد.

۱۱۹- چت (Chat) در اینترنت به صورت گفتاری و یا نوشتاری با جنس مخالف - با این شرط که از

حدود شرعی خارج نشویم (مثلاً برای تبادل نظر) - چه حکمی دارد؟

اگر بدون قصد لذت و ترس افتادن به حرام باشد، اشکال ندارد تبصره: اگر جنس مخالف زن جوان باشد، بهتر است گفت و گو با او (هر چند بدون قصد لذت هم باشد) ترک شود .

۱۲۰- آیا دست دادن با زنان کهنسال نامحرم - که دست خود را برای مصافحه دراز می کنند گناه

است؟

آری، دست دادن با آنان جایز نیست .

۱۲۱- آیا دست دادن با دختران نابالغ جایز است؟

اگر خوب و بد را می فهمند، دست دادن با آنان جایز نیست .

۱۲۲- صدایی که هنگام راه رفتن زنان از برخورد کفش آنان با زمین ایجاد می شود، چه حکمی

دارد؟

تا زمانی که باعث جلب توجه و ترتب مفسده نشده است، فی نفسه اشکال ندارد.

۱۲۳- آیا پوشیدن کفش سیاه برآق توسط زن مؤمن جایز است؟

اشکال ندارد مگر آن که رنگ و شکل آن باعث جلب توجه نامحرم و یا انگشت نما شدن او شود.

۱۲۴- آیا بر زنان واجب است در لباس مانند مقنعه، شلوار و پیراهن فقط رنگ سیاه را انتخاب کنند؟

حکم لباس زن از جهت رنگ و شکل و کیفیت دوخت مانند کفش است که در جواب سؤال قبل بیان شد.

۱۲۵- آیا پوشیدن چیزی که مخصوص زنان است توسط مردان و برعکس، در خانه بدون قصد تشبه به جنس مخالف، جایز است؟

تا زمانی که آن را به عنوان لباس برای خود انتخاب نکرده باشند، اشکال ندارد.

۱۲۶- انداختن زنجیر توسط مردان چه حکمی دارد؟

اگر زنجیر از طلا باشد و یا از چیزهایی باشد که استفاده از آن ها مخصوص زنان است، انداختن آن برای مردان جایز نیست.

۱۲۷- اگر رفتن به عروسی به خاطر احترام به عادت های اجتماعی باشد آیا به علت احتمال وجود رقص اشکال شرعی دارد؟

اصل شرکت در عروسی هایی که احتمال رقص در آن ها وجود دارد تا زمانی که به عنوان تأیید مرتکب کار حرام محسوب نشود و موجب ابتلا به حرام هم نشود، اشکال ندارد.

۱۲۸- آیا استفاده از حلقه‌ی ساده‌ی ازدواج برای خانم زینت محسوب می‌شود؟

انگشتر خانم‌ها اگر چشمگیر نبوده و ساده باشد -حالا فرقی نمی‌کند که مربوط به ازدواجش بوده یا خودش تهیه کرده و یا هدیه گرفته است- پوشاندنش واجب نیست. اما اگر انگشتر چشمگیر و خاص است باید از نگاه نامحرم پوشانده شود.

۱۲۹- آیا استفاده‌ی نوع خاصی از حجاب با رنگ‌های متنوع جهت جذب دیگران به مقوله‌ی حجاب جایز است؟

استفاده از رنگ‌های متنوع اگر به‌گونه‌ای باشد که موجب جلب توجه نامحرم شده به‌طوری که خانم انگشت‌نما شود جایز نیست. درست است که برخی قصد خیر دارند و می‌خواهند حجاب تمیز و شیک داشته باشند و مرتب باشند و با این کار دیگران را جذب کنند تا حجاب ترویج پیدا کند، اما باید به این نکته توجه داشته باشند طوری نشود که در نگاه دیگران حتی بین خانم‌ها انگشت‌نما شوند؛ یا موجب جلب توجه نامحرم شوند که در این دو صورت جایز نیست. اما اگر این‌گونه نیست و حجابشان عادی است و دیگران هم جذب این حجاب می‌شوند، قطعاً اشکالی ندارد.

۱۳۰- حکم پوشیدن ساپورت و شلوار لی یا شلوار جین و روسری و کفش رنگی و مانتوی کوتاه در زیر چادر چیست؟

برای پوشش شرایطی ذکر شده از جمله اینکه برجستگی‌های بدن مشخص نباشد. در مورد ساپورت، این‌گونه است که تمام هندسه‌ی بدن مشخص است؛ بنابراین حجاب کاملی نیست اما نسبت به نوع‌های رنگی شلوار جین و لی، اگر زیر چادر باشد و پیدا نباشد، حکم خاصی ندارد؛ به فرض اینکه پیدا هم باشد اگر به‌قدری چسبان نباشد که هندسه‌ی بدن مشخص باشد - یعنی یک مقداری گشاد باشد که برجستگی بدن مشخص نباشد - و اینکه رنگش به‌گونه‌ای نباشد که فرد انگشت‌نما شود و به‌اصطلاح لباس شهرت نباشد، اشکالی ندارد.

۱۳۱- آیا پوشیدن چادر در کشورهای غربی و یا استفاده از پوشیه در شهرهایی که متداول نیست، حکم لباس شهرت را پیدا می‌کند و اشکال دارد؟

اصل مراعات حجاب لازم است یعنی اگر فرد به جایی رفت که افراد بی‌حجاب هستند، او باید حجاب را مراعات کند؛ اگر چه چادر حجاب برتر و بهتر است اما اگر در جایی پوشیدن چادر یا پوشیه برایش مفسده دارد و ممکن است مورد تعرض قرار گیرد، در آنجا به خاطر وجود مفسده، استفاده از چادر یا پوشیه جایز نیست.

۱۳۲- آیا استفاده از چادر براق و رنگارنگ در برابر نامحرم اشکال دارد؟

نه، اشکالی ندارد مگر اینکه به‌گونه‌ای باشد که جلب توجه نامحرم کند یا در حدی است که فرد انگشت‌نما می‌شود.

۱۳۳- مصداق آرایش چیست؟

مصداق آرایش را باید عرف تعیین کند؛ یعنی عموم مردم - افرادی که در محل زندگی شخص هستند- اگر کاری را آرایش بدانند و خانم آن آرایش را داشته باشد باید از نگاه نامحرم بیوشاند. مثلاً کرم ساده و معمولی را کسی آرایش نمی‌گوید.

۱۳۴- کاشت ناخن و مژه‌ی مصنوعی چه حکمی دارد و تکلیف چنین افرادی نسبت به وضو و غسل چیست؟

اگر این کار در وقت نماز صورت نمی‌گیرد و شخص می‌داند که برداشتن مانع بعداً مشکل است، بهتر است این کار را نکند. ولی اگر این کار را انجام داده است، حال وقت نماز شده و می‌خواهد نماز بخواند و به وضو یا غسل احتیاج دارد؛ در این وضعیت باید این مانع را برطرف کند، فرقی هم نمی‌کند ناخن کاشته باشد یا مژه‌ی مصنوعی، ولو اینکه این برطرف کردن با صرف وقت یا هزینه یا کمک گرفتن از دیگران ممکن بشود، به هر حال باید این مانع را برطرف کند زیرا وجود این مانع نمی‌گذارد آب به مژه‌های اصلی و پوست برسد. اما اگر متوجه - شود وقت نماز دارد می‌گذرد و فرصت برداشتن این مانع نیست یا هزینه‌ی بسیار بالایی لازم است که الان این هزینه را ندارد یا برداشتنش بسیار دشوار و سخت است و نتواند بردارد، آن وقت تکلیف و وظیفه عوض می‌شود؛ به این معنا که چون مانع وجود دارد باید وضو و غسل جبیره انجام دهد و نمازش را بخواند.

۱۳۵- حکم استفاده از لوازم آرایشی و انواع کرم‌ها و لاک چیست و تکلیف وضو و غسل کسی که استفاده کرده است چه می‌باشد؟

آراستگی و آرایش کردن برای خانم در صورتی که نخواهد در نگاه نامحرم ظاهر شود، برای شوهر یا حضور در مجلس زنانه که هیچ مرد نامحرمی وجود ندارد اشکالی ندارد؛ اما اگر خدای ناکرده این آرایش برای نامحرم باشد یا می‌داند در معرض نگاه نامحرم قرار می‌گیرد، آرایش کردن برای نامحرم حرام است.

۱۳۶- تاتو کردن ابرو و سایر اعضای بدن چه حکمی دارد و وظیفه‌ی مکلف نسبت به وضو و غسل چیست؟

تتو کردن اگر برای بدن ضرر قابل توجهی داشته باشد یا تصاویر مستهجن یا مطالب باطلی را بر بدن تتو کنند جایز نیست؛ اما اگر برای بدن ضرری نداشته باشد و مطالبی که نوشته شده، مطالب یا نماهای حرامی نباشد و مفسده‌ی دیگری بر این کار مترتب نشود اصلش اشکالی ندارد؛ اگرچه مستحب و پسندیده هم نیست. تتو کردن همچنین نسبت به وضو و غسل -آن چیزی که امروزه متداول است در تتو کردن که جوهر زیر پوست می‌رود- مانع نیست و وضو و غسل فرد اشکالی ندارد. اما حکم تتو کردن از جهت دیگر این است که اگر خانمی ابرو یا دستش را تتو کرده و آرایش محسوب شود ولو آرایش ثابت، باید از نگاه نامحرم بپوشاند. از باب ناچاری تکلیف عوض می‌شود و با همان وضعیت وضو می‌گیرد یا غسل می‌کند و حکم وضو و غسل جبیره را پیدا می‌کند.

۱۳۷- آیا بلند بودن ناخن خانم‌ها جایز است؟

بلند بودن ناخن خانم‌ها اشکال ندارد اما به شرط اینکه غیرمتمعارف نباشد که انگشت‌نما شوند.

۱۳۸- حکم استفاده از موی مصنوعی توسط خانم‌ها و نمایش دادن آن به نامحرم چیست؟

اصل استفاده از موی مصنوعی اگر مانع وضو نباشد و مفسده نداشته باشد اشکال ندارد اما بنا بر احتیاط واجب باید از نگاه نامحرم پوشانده شود.

۱۳۹- حکم تراشیدن ریش یا قسمت‌هایی از گونه یا ریش پروفسوری چیست؟

تراشیدن با تیغ یا وسایل و ماشین‌هایی که مثل آن می‌تراشند بنا بر احتیاط جایز نیست اما اصلاح گونه‌ها و زیر گلو اشکالی ندارد و ریش اصطلاحاً پروفسوری بنا بر احتیاط جایز نیست.

۱۴۰- آیا از نظر شرعی فرقی بین آرایش کم و زیاد وجود دارد؟

فرقی بین آرایش کم و زیاد نیست اگر خانم کاری کرده که عرفاً می‌گویند آرایش کرده مثلاً ابروها یا چشم را مداد کشیده یا رژ لب زده است و مقابل نامحرم نپوشانده است حرام است. اما اگر در حدی نیست که عرفاً بگویند آرایش کرده مثلاً کرمی زده و کمی زیباتر شده است پوشاندنش از نگاه نامحرم واجب نیست.

۱۴۱- برخی بانوان پلک پایین را با مداد سیاه می‌کنند؛ آیا این کار برای وضو مشکل ایجاد می‌کند؟

اگر جرم داشته باشد در حدی که روی پوست را گرفته و مانع رسیدن آب شود یا در حدی است که شک دارد مانع است یا نه، باید برطرف کند تا مطمئن شود چیزی روی پوست نیست اما اگر صرفاً رنگ است و مانع جرمی نیست اشکالی ندارد.

۱۴۲- آیا محو کردن لک‌های پوست با کرم‌های آرایشی و حضور با این حد از آرایش در جایی که نامحرم حضور دارد اشکال دارد؟

اگر صرفاً لک‌های صورت را برطرف کند یا کرمی زده و صورتش کمی شفاف شده است یا مثلاً کرم ضدآفتاب یا سفیدکننده زده اما در حدی نیست که بگویند آرایش کرده است، پوشاندنش از نگاه نامحرم واجب نیست اما اگر بیش از این مقدار است که می‌گویند آرایش کرده ولو آرایش کم باشد باید از نگاه نامحرم بپوشاند.

۱۴۳- پدر من پس از مرگ مادرم با خانمی ازدواج کرده است. من به این خانم محرم هستم، ولی آیا مادر این خانم نیز به من محرم می‌شود یا خیر؟

در فرض سؤال مادر این خانم محرم شما نیست.

۱۴۴- آیا عقیقه ی دختر و پسر، با هم فرق می‌کند؟

تفاوتی ندارد؛ بلکه مستحب است برای پسر، حیوان نر و برای دختر، حیوان ماده عقیقه کنند.

سایر

۱۴۵- وام‌هایی که برای خرید کالا دریافت می‌کنند و در موارد دیگر مصرف می‌کنند، برای رهایی از عمل انجام شده حکم شرعی آن شفاف نیست؟

تابع مقررات مشروع و اختیارات قانونی مسئولان ذی ربط است.

۱۴۶- در ایام اعتکاف در مسافرت هستم، چگونه می‌توانم از اعتکاف بهره ببرم؟

اگر قصد ده روز کنید، می‌توانید در اعتکاف شرکت کنید؛ ولی نذر روزه در مسافرت جایز نیست.

۱۴۷- آیا بیمار و کسی که روزه برایش ضرر دارد می‌تواند معتکف شود و اگر در اعتکاف باشد و روزه بگیرد ثوابی می‌برد؟

با علم و یا احتمال عقلایی ضرر داشتن روزه، اعتکاف صحیح نیست.

۱۴۸- من به دلیل بدهکاری احتیاج به سه میلیون پول دارم. خواهرم هم پولی در بانک دارد. با توجه به این که ربا بین پدر و فرزند اشکالی ندارد آیا خواهرم می‌تواند پول را به پدرم قرض دهد و از پدرم سود بگیرد و مجدداً بنده این پول را از پدرم قرض گرفته و آن مبلغی که قرار شده سود بپردازد من آن مبلغ را به پدرم بپردازم. حکم شرعی چنین کاری چیست؟

در فرض سؤال اگر قرض دادن به پدرتان صوری و حيله‌ای برای فرار از قرض ربوی باشد جایز نیست.

۱۴۹- دفاتر خدماتی بعضاً به صورت نقد به قیمت مثلاً یک میلیون تومان و قسطی (مثلاً شش ماهه) به قیمت یک میلیون و دویست هزار تومان افراد را به زیارت می‌برند، آیا این اشکال دارد و ربوی است؟

چنانچه دفاتر مذکور به عنوان کارگزار شرکت های خدماتی و به نمایندگی از آنها فعالیت می‌کند و در زمان انعقاد قرارداد با مراجعه کنندگان ، مبلغ نقدی را از طرف آنها به شرکت های خدماتی نقداً می‌پردازند و سپس از مراجعه کننده آن مبلغ را به صورت قسطی و با مقداری اضافه تر دریافت می‌کنند ، در این صورت اخذ مبلغ اضافه در حکم ربا و حرام است. ولی چنانچه دفتر خدماتی از ابتدا به عنوان طرف قرارداد خدمات خود را به دو صورت نقد و اقساط و با مبالغ متفاوت ارائه کند، مبالغ اضافه اشکال ندارد.

۱۵۰- فردی با شرکتی قرارداد کار سه ماهه بسته است، بعد از گذشت یک ماه متوجه می‌شود که ۳۰٪ سهام این شرکت متعلق به فرقه ضالّه بهائیت می‌باشد. تکلیف این شخص چیست؟

از هر گونه کار و عمل یا ارتباط با فرقه ضالّه بهائیت که موجب انحراف اشخاص و تقویت آنها بر علیه مسلمین گردد، پرهیز شود.

۱۵۱- حکم استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی را بیان فرمایید.

به طور کلی اگر استفاده از شبکه های اجتماعی و مانند آن مستلزم مفسده (مانند ترویج فساد، نشر اکاذیب و مطالب باطل، ضرر به اسلام و مسلمین) بوده یا خوف ارتکاب گناه باشد یا بر خلاف قوانین و مقررات نظام جمهوری اسلامی باشد، جایز نیست و تشخیص موضوع بر عهده مکلف می باشد.

۱۵۲- آیا دروغ گفتن به شوخی گناه دارد؟

اگر خبری خلاف واقع بدهد و مقصودش این باشد که مخاطب آن را جدی بگیرد حرام است، اما اگر در آنچه که می گوید قصد جدی ندارد و نمی خواهد خلاف واقع مطلبی بگوید مثل این که به شوخی از زبان شخصی یا حیوانی مطلبی را نقل می کند، حرام نیست.

۱۵۴- گذاشتن پول در بانک های جمهوری اسلامی به منظور گرفتن سود بانکی چه حکمی دارد؟

عملیات بانکی که بانکها بر اساس قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی و مورد تأیید شورای محترم نگهبان انجام می دهند، بی اشکال است.

۱۵۵- تراشیدن سبیل چه حکمی دارد؟ و آیا می توان آن را خیلی بلند کرد؟

تراشیدن سبیل و باقی گذاشتن و بلند نمودن آن فی نفسه اشکال ندارد؛ بلکه، بلند نمودن آن به مقداری که هنگام خوردن و آشامیدن با غذا یا آب برخورد کند، مکروه است.

۱۵۶- آیا ساخت و خرید و فروش قطعات طلا برای استفاده ی آقایان مثل حلقه و انگشتر و زنجیر،

حرام است؟

حرام است .

۱۵۷- منظور از بالای بینی در تیمم، بین ابروهاست؛ یا روی بینی را هم شامل می شود؟

شامل بینی نمی شود.

۱۵۸- آیا گذاشتن روکش طلا روی دندان اشکال دارد؟ روکش پلاتین چگونه؟

گذاشتن روکش طلا یا پلاتین روی دندان اشکال ندارد، ولی پوشاندن دندان های جلو با طلای زرد، اگر به قصد زینت باشد، خالی از اشکال نیست.

۱۵۹- ساخت، خرید و فروش ظروف طلا و نقره که بعنوان ظرف خوردن و آشامیدن مورد استفاده قرار می گیرد، چه حکمی دارد؟

ب: حکم ظرف هایی که آب طلا یا نقره به آن داده شده، و یا از فلزی ساخته که قدری طلا یا نقره

مخلوط دارد، چیست؟ خوردن و آشامیدن از ظرف طلا و نقره حرام است. ولی استفاده های دیگر غیر از خوردن و آشامیدن حرام نیست. و اگر به قصد استفاده برای خوردن و آشامیدن ساخته یا خرید و فروش شود، جایز نیست.

ب. اگر به طوری است که به آن ظرف طلا یا نقره نمی گویند، حکم ظروف طلا و نقره را ندارد.

۱۶۰- آیا میتوان از گوشت قربانی برای مصرف خودمان هم استفاده کنیم یا حتماً بایستی به فقیر داد؟

اگر قربانی مستحب است، استفاده خودتان اشکال ندارد، ولی به مقداری که خودتان استفاده می کنید ثواب صدقه یا اطعام را ندارد.

۱۶۱- لطفاً بفرمایید اگر باغی حصار و دیوار داشته باشد، استفاده از میوه های آن به عنوان حق المارّه جایز است؟

ورود به باغ بدون رضایت مالک جایز نیست، اما استفاده از میوه های باغ که در مسیر راه است برای کسی که در مسیر خود به آن برخورد کند اشکال ندارد، مشروط به اینکه: اولاً به قصد استفاده از میوه به آن مسیر نرفته باشد و ثانیاً به درخت آسیب نرسانده و شاخه های آن را نشکند و ثالثاً همانجا میوه را خورده و با خود همراه نبرد و رابعاً بنا بر احتیاط علم نداشته باشد که صاحب درخت از این کار اکراه دارد.

۱۶۲- نظر به اینکه طلا بر جنس مذکر حرام است آیا پلاک آیه مبارکه «و ان یکاد...» از جنس طلا که هنگام تولد نوزاد پسر به لباس وی آویخته می شود مشکل شرعی دارد یا خیر؟

استفاده از طلا برای نوزاد منع شرعی ندارد.

۱۶۳- آیا شرط بندی در تیر اندازی با تفنگ بادی جایز است؟

شرط بندی بین مسابقه دهندگان با هر وسیله ای که موجب تقویت بنیه دفاعی و نظامی است - اگرچه تفنگ بادی باشد - اشکال ندارد.

۱۶۴- سجده‌های واجب قرآن چگونه انجام می‌شوند؟

در سجده واجب قرآن، گذاشتن پیشانی بر زمین کافی است و لازم نیست در آن ذکر گفته شود ولی گفتن ذکر در آن مستحب است و بهتر است این ذکر را بگوید: «لااله الاالله حقاً حقاً لااله الاالله ايماناً و تصديقاً لااله الاالله عبوديتاً ورقاً سجده لک يا رب تعبداً و رقاً لامستنکفاً و لامستکبراً بل انا عبد ذليل ضعيف خائف مستجير».

۱۶۵- نظر مبارک خود را در خصوص امحای اسماء جلاله با دستگاه های خرد کن برقی بیان فرمایید.

در صورتی که عرفاً هتک حرمت محسوب نشود اشکال ندارد، لکن اگر موجب محو حروف لفظ جلاله و آیات قرآن نشود، کافی نیست.

۱۶۶- تایپ آیات قرآن یا اسامی معصومین (علیه السلام) و اسماء الله بدون وضو چه حکمی دارد؟ با توجه به اینکه روی دستگاه تایپ یا صفحه کلید کامپیوتر، حروف برجسته می‌باشند. اشکال ندارد.

۱۶۷- مقدار قابل توجهی پول به حساب شخصی واریز شده که صاحب حساب پس از گذشت یک سال هنوز نتوانسته منشأ پول را پیدا کند، حال تکلیف صاحب حساب با اصل پول و سود این مدت چیست ؟

اگر از یافتن مالک آن مأیوس شده اید، به فقیر بپردازید.

۱۶۸- آیا در حرمت دشنام، حضور مخاطب شرط است؟

در حرمت دشنام حضور مخاطب شرط است؛ چه مخاطب همان فرد مسبوب باشد و چه غیر او؛ بنابراین اگر انسان در خلوت که مخاطبی ندارد، دشنامی به دیگری بدهد، حرام نیست.

۱۶۹- در سند ازدواج، شوهر تعهد می کند بدون اذن همسر ازدواج نکند. آیا مبادرت به ازدواج بدون اذن همسر شرعا حرام است؟ آیا ازدواج موقت بدون اذن جایز است؟

گر ضمن عقد نکاح یا عقد لازم دیگری آن را شرط کرده باشند، باید به شرط عمل کند و بدون اذن همسر، ازدواج دائم یا موقت جایز نیست.

۱۷۰- غذاهایی که گرم کردن دوباره آنها برای بدن ضرر دارد، اگر دور بریزیم اسراف محسوب می شود؟

اگر قابل استفاده برای پرندگان و امثال آن نیست، و ضرر قابل توجه دارد، دور ریختن آنها اسراف نیست.

۱۷۱- اگر در مجلسی از مؤمنی غیبت کنند، میدانم که نهی از منکر بر ما واجب است، سؤال من این است که: علاوه بر نهی از منکر، آیا دفاع از آبروی آن مؤمن هم بر ما واجب است (به گونه ای که اگر آن غیبت تهمت باشد بتوانیم به اطرافیان ثابت کنیم که این حرف درست نیست) و اگر از آبرویش دفاع نکردیم، آیا گناه کرده ایم؟

ردّ غیبت (نفی نسبتی که غیبت کننده به غیبت شونده می دهد) واجب است.

۱۷۲- کیفیت تطهیر موقت چسبیده به زمین چگونه است؟

بعد از زوال عین نجاست آب لوله را به جای نجس وصل کند به گونه ای که همه آن محل را فرا گیرد. و بنا بر احتیاط واجب با جابجا شدن آب در حین اتصال به کر هرچند با فشار آب و یا دست کشیدن، پاک می شود.

۱۷۳- آیا بردن بچه های کوچک به مسجد کراهت دارد؟

راه دادن بچه به مسجد اگر به گونه ای باشد که موجب مزاحمت برای نمازگزاران باشد یا احتمال دهند مسجد را نجس کند مکروه است و در غیر این دو صورت اگر باعث علاقه مندی آنان به مسجد و نماز شود مستحسن و نیکو است.

۱۷۴- اگر در وقت فوت پدر، فرزند پسرش هنوز به دنیا نیامده باشد و بعد از وفات او به دنیا بیاید و میت پسر دیگری هم نداشته باشد آیا این پسر در مورد نماز و روزه قضای او تکلیفی دارد؟

در فرض سؤال نماز و روزه ی قضا شده میت، بعد از بلوغ بر پسر واجب است.

۱۷۵- اموالی مانند عیدی که به کودک صغیر هدیه داده می شوند آیا ملک خود صغیر محسوب می شوند یا ملک پدر و مادر او؟

اگر پدر به عنوان ولایت بر صغیر، آن‌ها را قبض کرده باشد، ملک صغیر محسوب می شوند.

۱۷۶- برادرم مقداری پول دارد که در بانک گذاشته و سودش را می گیرد. بنده می خواهم از ایشان این پول را قرض کنم، و جهت وام مسکن در بانک بگذارم، و سودی را که بانک به وی می دهد، من به ایشان بدهم. می خواستم نظر مرجع گرانقدر را در این مورد بدانم؟

ربا و حرام است.

۱۷۷- اهانت به مقدسات دیگر مذاهب چه حکمی دارد؟!

بینجانب همچون بسیاری از علمای اسلام و دلسوزان امت اسلامی بار دیگر اعلام میکنم که هر گفته و عملی که موجب برافروختن آتش اختلاف میان مسلمانان شود و نیز اهانت به مقدّسات هر یک از گروه‌های مسلمان یا تکفیر یکی از مذاهب اسلامی، خدمت به اردوگاه کفر و شرک و خیانت به اسلام و حرام شرعی است.

۱۷۸- اگر کسی قسم بخورد که کاری را انجام دهد یا ترک کند، آیا از نظر شرعی واجب است به

قسم خود عمل کند؟ در صورتی واجب است به قسم عمل کند که آن کار مرجوح* نباشد و به اسم خدا یا صفات مختص به او، مانند "مقلب القلوب و الابصار" یا صفاتی که مراد از آن معمولاً خداوند است، مانند خالق و رازق قسم بخورد

* به کاری مرجوح گفته می شود که فایده ی مادی و معنوی ندارد و بهتر است انجام نشود.

پایان

